

4. Увага, інста! *Офіційна сторінка Сергія Притули у соцмережі «Instagram»*: вебсайт. URL: <https://www.instagram.com/p/B9zi1EWF62k/?igshid=YmMyMTA2M2Y%3D>.

5. Пост «мілоти»... *Офіційна сторінка Сергія Танченця у соцмережі «Facebook»*: вебсайт. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid06jbCt1M43fRGp2ZTHSUL5Ts6eLWFGGijd3MhpGtKkVyAGdYv7gNHiAgkC2vyT9oZl&id=100002223394197.

6. Сьогоднішня зустріч на авіабазі Рамштейн... *Офіційна сторінка Павла Клімкіна у соцмережі «Facebook»*: вебсайт. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02RpsTfdhQMGXXo93KZpAWW6zhzF1ZgPaPLYFc1Yt2VqQZJ7fyYhi1TMuTbbSPaQmel&id=100044297956146.

7. Нам дуже хотілося б, щоб Захід грохнув Росію... *Офіційна сторінка Павла Клімкіна у соцмережі «Facebook»* : вебсайт. URL: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02ZxDqHanE3AHmoS26QUsmF53P7uxVyWeFHi2dPVKwMMZhEBApA47BiLTEQCCBXMNql&id=100044297956146.

8. Сайт новин «SPEKA Media»: Якою мовою говорять українські соцмережі? : вебсайт. URL: <https://speka.media/socialni-merezi/yakoyu-movoyu-govoryat-ukrayinski-socmerezi-v5m019>.

Дерев'янченко Роман Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент
Клименченко С. Д.

МОВНА СИТУАЦІЯ ПРИКОРДОННОЇ СУМЩИНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Сьогодні – у час, коли триває повномасштабна війна Росії проти України, перед українською нацією особливо гостро за всі тридцять років незалежності постала необхідність самоідентифікації, усвідомлення своєї самобутності і водночас залученості до контексту світової демократичної спільноти. Росія своїми діями вже довела, що її мета – знищити все українське. У захоплених містах вони одразу міняють прапори, вмикають російську музику, гімн, знищують літературу і будь-які згадки про нашу культурну спадщину. Тому ми маємо надавати гідну відсіч ворогу і показати, що український дух незламний.

У містах активізувалась декомунізація, розпочалась дерусифікація, з шкільних програм прибирають твори, які прославляють російське військо. «Росія сама робить все для того, щоб на території нашої держави відбулася дерусифікація... За одне

покоління і назавжди. Це ще один вияв самогубної політики», – сказав Президент України Володимир Зеленський. Особливе місце в цьому процесі належить мовному питанню.

Виходячи з визначення мовної ситуації як сукупності форм однієї мови або сукупності мов у їх територіально-соціальному взаємовідношенні і функціональній взаємодії в межах певного адміністративно-політичного утворення, спробуємо проаналізувати мовну ситуацію Сумщини як прикордонного регіону, який став одним з найбільш постраждалих в результаті російської агресії.

Хтось може вбити ворога зброєю, а в когось в арсеналі слово. Ворога ніколи не називають пестливими чи ніжними словами. Для позначення лихої людини послуговуються грубим прізвиськом або якимось лайливим словом. Історія не пам'ятає ніжних слів «фашистєня» чи «фашистєнятко». Навіть ці зменшено-пестливі форми мають негативне забарвлення, адже позначають представників смертельної ідеології. Свідками аналогічної ситуації є нині ми в Україні.

Російське вторгнення внесло значні корективи у формування мовної ситуації Сумщини саме під час війни. Будучи в основній своїй масі особами чи то російської мови, чи то дивного українсько-російсько-білоруського суржик, сумчани сьогодні намагаються опанувати українську, починають цікавитись історією та культурою України, особливо враховуючи, що остання козацька столиця якраз знаходилася на території Сумщини, а саме в старовинному Глухові. Публічні люди, які раніше спілкувались російською, також стали активно переходити на українську. Прийшло розуміння того, що мова допомагає боронити країну і на полі бою, адже російські військові чи диверсанти не знають української мови. Так легше ідентифікувати своїх. Чого тільки варта перевірка за допомогою фрази «кропивницькі паляниці зі смаком полуниці продаються у крамниці Укрзалізниці» здатності людини відтворити українську орфоepію.

Якщо до війни в області помітним був навіть комплекс, який в людях викликала необхідність спілкуватися державною мовою в усіх сферах життя, крім приватного спілкування і релігійних відправлень (саме така норма була запроваджена в державі законом 2019 року «Про забезпечення функціонування української мови як державної»), то тепер люди з якоюсь навіть жадібністю, ніби вони хочуть надолужити втрачений час і довести, що нікому не треба рятувати українців від рідної мови, намагаються комунікувати солов'їною і калиною. Люди різко почали аналізувати все те, що пов'язане з країною-агресоркою: її історію, мілітаристську політику, авторитарний режим, певною мірою переносячи своє несприйняття і на російську мову. Сумщина, як і вся Україна, намагається дистанціюватися від політичних планів керівників Російської Федерації розв'язати війну проти всього цивілізованого світу. І ми все більше і більше починаємо розуміти, що мова стала одним з інструментів, який використовували російські агресори, виправдовуючи свій напад на Україну.

Але це не єдиний інструмент. І це не єдине, що прагне знищити Росія в Україні. Наша мова – це мова вільних людей, це мова свободи. Свобода – це споконвічний вибір українців. Натомість, коли росіяни мають вибір, то завжди вибирають, як вони вважають, сильну руку.

Дроздюк Степан Сергійович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
старший викладач кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ *Проценко Г. П.*

НОВІ СЛОВА ТА ВИСЛОВИ, ЯКІ З'ЯВИЛИСЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Мова – живий і пластичний організм, у ній постійно з'являється щось нове. Ось і українська мова з початком війни поповнилась новими словами і зворотами. Кожен неологізм – дзеркало явищ і подій, які переживає зараз Україна. Водночас нам випало не тільки вплинути на хід новітньої історії сучасного світу, але й збагатити українську мову – духовну скарбничку нації – військовою субстандартною лексикою.

Неологізми характеризуються абсолютною новизною як щодо форми, так і змісту. Вони найменують нові реалії й поняття, людей та їх чесноти. Кожне слово відображає те, що знайоме всім українцям. Крім того, вони підкреслюють особливу характеристику їх авторів: образність мислення, здатність переосмислення дійсності та велике почуття гумору, з якими безперервно виникають нові метафори чи метонімії, звужуються чи розширюються попередні значення слів тощо.

Так:

Рашизм – походить від поєднання англійського слова *russia* («раша») зі словом «фашизм» та віддзеркалює ідеологію путінської росії й небачені звірства, що принесла на нашу землю армія загарбників.

Приклад:

Від злочинів рашистів у Маріуполі загинули понад 20 000 мирних жителів. І ця цифра тільки збільшується.

Затридні – слово виникло у відповідь невідглаським планам рашистів «взяти Київ за три дні». Україна зламала ці плани. І відтепер «затридні» означає нереалістичні, малообґрунтовані ідеї й плани, в які людина щиро вірить, хоча все її притомне оточення намагається підказати, що результату не буде.

Приклад:

Ти хочеш сказати, що затридні підготуєшся до мультипредметного тесту?